

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande av penningtvätt genom tullsamarbete

Finansdepartementet

2003-10-13

Dokumentbeteckning

10404/02 UD 50 EF 52 ECOFIN 237 CRIMORG 50 CODEC 823

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande av penningtvätt genom tullsamarbete

Sammanfattning

Kommissionen föreslår en förordning om förhindrande av penningtvätt genom tullsamarbete. Den föreslagna rättsliga grunden är artikel 135 i EG-fördraget. Det föreslås en anmälningsskyldighet för resande som medför mer än motsvarande 15 000 euro i kontanta medel vid resa in i eller ut ur EU. I syfte att kontrollera att anmälningsskyldigheten fullgjorts skall de behöriga myndigheterna ha rätt att – även utan att det föreligger misstanke om brott – kontrollera personer och deras bagage, förhöra personer och kvarhålla kontanta medel som upptäcks. Det föreslås en bestämmelse som stadgar att medlemsstaterna skall se till att det inleds ett förfarande mot ansvariga personer om det fastställs att anmälningsskyldigheten inte fullgjorts. Det föreslås ett tak för böter: Bötesbelopp som fastställs på grundval av förfarandet får inte överstiga en fjärdedel av det medförda beloppet. Vidare finns det bestämmelser om informationsutbyte mellan medlemsstaterna samt mellan dessa och kommissionen. Det föreslås också att information i vissa fall skall kunna överföras till tredje land.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

Kommissionen föreslår en förordning om förhindrande av penningtvätt genom tullsamarbete. Förordningen, som avser penningtvätt genom förflyttning över yttre gräns av kontanta medel, skall komplettera

bestämmelserna i rådets direktiv 91/308/EEG om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar, vilket endast gäller finansiella institut, kreditinstitut och vissa yrken.

Den föreslagna rättsliga grunden är artikel 135 i EG-fördraget. Denna artikel, som återfinns i avdelning X i fördraget under rubriken "Tullsamarbete" lyder:

” Inom detta fördrags tillämpningsområde skall rådet i enlighet med förfarandet i artikel 251 vidta åtgärder för att förstärka tullsamarbetet mellan medlemsstaterna och mellan de senare och kommissionen. Dessa åtgärder skall inte gälla tillämpningen av nationell straffrätt eller den nationella rättsskipningen. ”

Det föreslås en anmälningsplikt. Varje fysisk person som vid inresa till eller utresa från gemenskapens tullområde för med sig minst motsvarande 15 000 euro i kontanta medel skall vara skyldig anmäla detta genom att fylla i och lämna in ett formulär till tullkontoret i den medlemsstat genom vilken han rest in i eller ut ur tullområdet. Med kontanta medel avses kontanter (sedlar och mynt), resecheckar och postcheckar samt anonyma eller till innehavaren utställda finansiella instrument, oberoende av vem som är utställare, som kan omvandlas till kontanter, särskilt värdepapper och andra fordringsbevis.

Förslaget innehåller en bestämmelse om informationsutbyte. Om det finns anledning anta att de kontanta medlen som medförs skall användas för penningtvätt, skall de uppgifter som erhållits i anmälan eller vid en efterföljande kontroll automatiskt överföras till dels de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där personen i fråga är bosatt, dels de behöriga myndigheterna i den medlemsstat genom vilken personen rest in i eller ut ur gemenskapens tullområde. Med behöriga myndigheter avses medlemsstaternas tullmyndigheter och andra myndigheter som skall tillämpa förordningen. Uppgifterna skall dessutom överföras till de nationella myndigheter som avses i artikel 6 i direktiv 91/308/EEG och som ansvarar för att bekämpa penningtvätt i den medlemsstat genom vilken personen rest in i eller ut ur gemenskapens tullområde. Bestämmelserna i avdelningarna V och VI i rådets förordning (EG) nr 515/97 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen skall i tillämpliga delar gälla överföring av uppgifter som inhämtats i enlighet med den föreslagna förordningen. Då penningtvätten verkar ha samband med bedrägeri eller annan olaglig verksamhet som är till skada för gemenskapens ekonomiska intressen skall uppgifterna även överföras till kommissionen.

Uppgifter skall få överföras också till tredje land

- om indicier eller omständigheter ger anledning anta att kontanta medel som medförs används för penningtvätt av eller till förmån för terroristgrupper,

- om det finns samtycke från de behöriga myndigheter som tillhandahåller dem och

- med respekt för dessa behöriga myndigheters interna bestämmelser för överföring av personuppgifter till tredje land.

Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om informationsutbytet med tredje land när detta är av särskilt intresse för bekämpningen av penningtvätt enligt den föreslagna förordningen och när uppgifterna omfattas av förordningens tillämpningsområde.

I syfte att kontrollera att anmälningsskyldigheten fullgjorts skall de behöriga myndigheterna ha rätt att kontrollera personer och deras bagage, förhöra personer och kvarhålla kontanta medel som upptäcks. Det anges att beslutet om att kvarhålla medlen skall fattas på förvaltningsrättslig grund och att kvarhållandet får ske endast i undersökningssyfte. Kontrollbefogenheterna skall kunna användas även om det inte finns förstahandsindicier som ger anledning till misstanke om överträdelse.

Det finns vidare en bestämmelse om påföljder. Medlemsstaterna skall se till att det inleds ett förfarande mot ansvariga personer om det fastställs att anmälningsskyldigheten inte fullgjorts. Förfarandet skall ha en verkan som står i proportion till svårighetsgraden hos överträdelsen, så att det effektivt avskräcker från ytterligare överträdelser av samma art. Det föreslås ett tak för böter: Bötesbelopp som fastställs på grundval av förfarandet får inte överstiga en fjärdedel av det medförda beloppet.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Sverige har i dag inga bestämmelser som ger tulltjänstemän rätt att kontrollera gränsöverskridande förflyttningar av kontanta medel. En EG-förordning på området skulle bli direkt tillämplig. Det skulle behöva göras vissa justeringar i bl.a. tullagen, exempelvis så att kontrollbestämmelserna blir tillämpliga i relevanta delar.

1.3 Budgetära konsekvenser

Svårt att bedöma. För Sveriges del kan konstateras att förordningen skulle innebära nya uppgifter för Tullverket, vilket torde kunna medföra kostnader. Utgångspunkten bör dock vara dels att om någon del avses bekostas med gemenskapsmedel skall detta ske genom omprioriteringar inom befintlig ram, dels att förslagen inte i slutändan får medföra kostnadsökningar vare sig för myndigheterna eller för näringslivet.

2.1 Svensk ståndpunkt

Vi anser att det inte finns någon rättslig grund för kommissionens förslag i EG-fördraget, varken i artikel 135 eller i någon annan artikel. Syftet med förslaget är brottsbekämpning och rättslig grund för straffrättsliga åtgärder finns uteslutande i tredje pelaren. Vidare motsätter vi oss att det i en EG-förordning förs in bestämmelser som torde vara att se som maximinivåer för bötesstraff. Inte heller detta ryms inom gemenskapskompetensen utan regleras uteslutande i tredje pelaren.

Även bortsett från detta är Sverige tveksamt till förslaget. Det är inte troligt att EG skulle komma till rätta med penningtvätsproblemet genom den föreslagna anmälningsskyldigheten. Effektiviteten och därmed också proportionaliteten i den föreslagna åtgärden kan ifrågasättas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Flera andra medlemsländer är lika tveksamma som Sverige vad gäller den rättsliga grunden; vi har i nuläget en blockerande minoritet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Rådets rättsavdelning har avgivit ett skriftligt yttrande där man ger uttryck för uppfattningen att det inte finns någon rättslig grund för kommissionens förslag i EG-fördraget.

Europaparlamentet har föreslagit tillägg av artikel 95 i EG-fördraget som rättslig grund och har även i övrigt några mindre ändringsförslag.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ärendet kommer sannolikt att tas upp igen i rådsarbetsgruppen för tullunionen (tullagstiftning och -policy) under hösten.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Enligt kommissionens förslag artikel 135 i EG-fördraget. Kvalificerad majoritet. Medbeslutandeförfarandet. Frågan om rättslig grund är föremål för diskussion i rådsarbetsgruppen, se ovan.